

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/31/2000

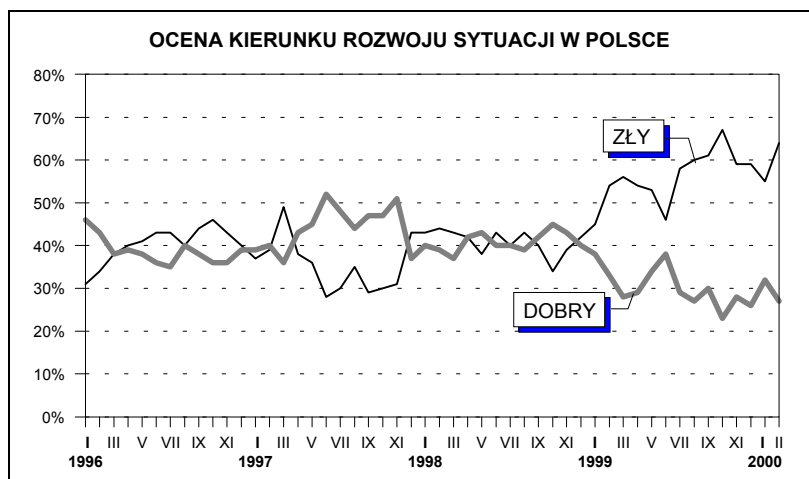
NASTROJE SPOŁECZNE W LUTYM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W porównaniu ze styczniem pogorszyła się ocena ogólnej sytuacji w Polsce. Obecnie nieco ponad jedna czwarta ankietowanych ocenia, że sytuacja w kraju zmierza w dobrym kierunku (27%, spadek o 5 punktów), a niemal dwie trzecie (64%, wzrost o 9 punktów) jest przeciwnego zdania.

- Pogorszyły się również oceny dotyczące sfery polityki i gospodarki: z 42% do 47% wzrosła liczba badanych źle oceniających sytuację polityczną. W takim samym stopniu (z 50% do 55%) zwiększyła się też liczba osób przekonanych, że sytuacja gospodarcza jest zła. W obydwu przypadkach oceny pozytywne ustabilizowały się na niskim poziomie (odpowiednio 8% i 12%).
- Ogólne oceny sytuacji w zakładach pracy nie uległy większym zmianom: 29% respondentów aktywnych zawodowo ocenia ją pozytywnie, 37% - negatywnie, a 31% wyraża opinię neutralną („ani dobra, ani zła”). Stabilne są też oceny warunków materialnych gospodarstw domowych oraz oceny ogólnych warunków życia respondentów i ich rodzin.
- W stosunku do stycznia wzrósł (z 31% do 37%) odsetek badanych prognozujących dalsze pogorszenie się ogólnej sytuacji w Polsce. Nadzieje na poprawę wyraża 14% ankietowanych, a 45% nie przewiduje zmian. Pogorszyły się też prognozy dotyczące sytuacji w zakładach pracy: z 22% do 29% wzrósł odsetek pesymistów w ocenie perspektyw zakładów pracy, nieco zmalał również (z 17% do 14%) odsetek optymistów w tym względzie.

Po pewnych oznakach poprawy nastrojów w poprzednim miesiącu luty¹ przyniósł ponowne ich pogorszenie. Przejawia się ono we wzroście negatywnych opinii o rozwoju sytuacji bieżącej oraz spadku nadziei na poprawę sytuacji w najbliższym czasie.

OCENY

Przekonanie, że ogólna sytuacja w kraju zmierza w złym kierunku, jest w lutym częstsze niż w poprzednich trzech miesiącach. Obecnie wyraża je blisko dwie trzecie badanych (64%, o 9 punktów więcej niż w styczniu). Przeciwnego zdania jest tylko 27% respondentów (o 5 punktów mniej niż miesiąc temu). Co jedenasty ankietowany nie ma wyrobionego zdania na ten temat.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	1999										2000	
	w procentach											
W dobrym	28	29	34	38	29	27	30	23	28	26	32	27
W złym	56	54	53	46	58	60	61	67	59	59	55	64
Trudno powiedzieć	16	17	13	16	14	13	9	10	13	15	13	9

W większości grup społecznych przeważają opinie, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku. Wyjątek stanowią przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, wśród których optymiści (50%) przeważają nad pesymistami (39%). Wśród badanych z wyższym wykształceniem, respondentów osiągających dochody powyżej 799 zł *per capita*, dobrze

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (117) przeprowadzono w dniach 3-8 lutego 2000 na 1100-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

sytuowanych zdania są podzielone: odsetki osób pozytywnie oceniających sytuację w kraju i sceptycznie zapatrujących się na kierunek jej rozwoju są porównywalne.

Największy krytycyzm w ocenie ogólnej sytuacji w Polsce przejawiają osoby upośledzone społecznie i ekonomicznie: bezrobotni (71% ocen negatywnych), badani nisko wykształceni (70%), osiągający najniższe dochody (75%) i źle oceniający własne warunki materialne (78%), a spośród grup zawodowych - rolnicy (81%).

Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju jest powiązana z orientacją polityczną badanych i ich sympatiami partyjnymi (V Cramera=0,30). Wśród ankietowanych o poglądach lewicowych i centrowych opinie negatywne (odpowiednio 73% i 65%) wyraźnie przeważają nad pozytywnymi (22% i 25%). Respondenci identyfikujący się z prawicą są w swych opiniach podzieleni: 48% ocenia, że sytuacja w Polsce zmierza w dobrym kierunku, a 43% jest przeciwnego zdania.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju			
	dobry		zły	
	I 2000	II 2000	I 2000	II 2000
	w procentach			
UW	78	65	19	28
AWS	53	60	36	31
SLD	23	18	67	78
PSL	29	22	54	77
Niezdecydowani	30	18	50	60
Niezamierzający głosować	21	19	66	70
Pominięto „trudno powiedzieć”.				

W elektoratach partii tworzących koalicję rządową oceny pozytywne wyraźnie przeważają nad negatywnymi, ale w ciągu ostatniego miesiąca tylko wśród zwolenników AWS nastąpił wzrost opinii pozytywnych i spadek negatywnych (odpowiednio o 7 i 5 punktów). We wszystkich pozostałych elektoratach, a także wśród osób niezdecydowanych i niezamierzających głosować oceny kierunku rozwoju sytuacji w kraju się pogorszyły.

Pogorszyły się też oceny dotyczące sfery polityki i gospodarki: z 42% do 47% wzrosła liczba badanych źle oceniających sytuację polityczną w Polsce. W takim samym stopniu (z 50% do 55%) zwiększyła się również liczba osób przekonanych, że sytuacja gospodarcza jest zła. W obydwu przypadkach nie zmienił się odsetek opinii pozytywnych. Zmiany nastąpiły kosztem pozostałych ocen („ani dobra, ani zła” i „trudno powiedzieć”), można więc mówić o pewnej polaryzacji poglądów.

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	1999										2000	
	w procentach											
– dobra	10	12	13	15	11	9	9	6	10	8	8	8
– ani dobra, ani zła	41	41	41	45	35	36	36	35	38	40	41	37
– zła	37	37	34	28	41	44	45	50	43	44	42	47
Trudno powiedzieć	12	10	12	12	14	11	10	9	9	8	9	8

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	1999										2000	
	w procentach											
– dobra	10	10	12	12	10	8	10	8	10	10	12	12
– ani dobra, ani zła	32	32	32	35	30	26	27	28	34	33	33	30
– zła	53	54	51	47	53	60	60	60	53	52	50	55
Trudno powiedzieć	5	4	4	6	7	6	4	4	3	5	5	3

Sytuację polityczną lepiej oceniają osoby o poglądach prawicowych (12% ocen dobrych i 33% złych) niż lewicowych (odpowiednio 9% i 56%) czy centrowych (6% i 52%).

Negatywne oceny gospodarki przeważają nad pozytywnymi we wszystkich grupach społecznych, bez względu na deklarowane poglądy polityczne badanych. Relatywnie najlepsze opinie o sytuacji gospodarczej wyrażają przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji: 30% pozytywnych, 33% pośrednich („ani dobra, ani zła”) i 34% negatywnych.

Na poziomie ogólnym oceny sytuacji w zakładach pracy nie uległy większym zmianom. Ponad jedna czwarta respondentów aktywnych zawodowo (29%) ocenia ją pozytywnie, więcej niż jedna trzecia (37%) negatywnie, a 31% wyraża opinię neutralną.

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	1999										2000	
	w procentach											
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)												
N=	545	581	584	592	546	537	570	559	556	549	562	550
– dobra	29	34	28	36	30	32	27	31	33	32	32	29
– ani dobra, ani zła	30	29	33	29	24	27	33	26	30	30	30	31
– zła	37	36	38	34	44	40	37	40	35	35	35	37
Trudno powiedzieć	3	1	1	1	2	1	3	3	2	4	3	2
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych												
– dobra	25	34	28	38	27	29	24	24	33	26	33	30
– ani dobra, ani zła	32	25	31	24	20	32	37	32	34	33	33	34
– zła	41	40	40	37	52	38	38	39	33	38	34	35
Trudno powiedzieć	2	1	1	1	1	1	1	5	1	3	0	1
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej												
– dobra	41	46	29	40	36	52	33	37	40	41	44	30
– ani dobra, ani zła	21	26	43	33	20	16	28	27	28	31	27	36
– zła	33	26	26	26	42	30	37	33	30	22	26	33
Trudno powiedzieć	5	1	1	1	2	2	2	3	2	6	2	1
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem												
– dobra	39	38	38	44	37	38	35	49	41	41	41	45
– ani dobra, ani zła	38	36	35	39	36	38	40	25	32	31	35	32
– zła	21	24	25	16	24	23	23	25	23	25	20	21
Trudno powiedzieć	2	1	2	0	3	1	2	1	4	3	4	2
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych												
– dobra	3	3	7	5	9	0	3	2	8	14	3	5
– ani dobra, ani zła	14	28	16	17	13	6	12	5	18	23	16	13
– zła	80	69	77	76	78	94	81	90	72	64	81	82
Trudno powiedzieć	3	0	0	1	0	1	4	3	2	0	0	0

W porównaniu ze styczniem w zasadzie nie zmieniły się oceny sytuacji w instytucjach państwowych i publicznych. Wyraźnie gorzej niż w poprzednim miesiącu postrzegają sytuację swoich zakładów pracownicy przedsiębiorstw o własności prywatnej i państwowej. Wśród osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach o własności mieszanej - odmiennie niż przed miesiącem - oceny negatywne (33%, wzrost o 7 punktów) nieznacznie przeważają nad pozytywnymi (30%, spadek o 14 punktów).

Niezmiennie najgorsze opinie o swoich miejscach pracy mają pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych (82% ocen negatywnych). Natomiast osoby pracujące w sektorze prywatnym poza rolnictwem ponad dwukrotnie częściej dobrze oceniają sytuację w swoich zakładach, niż określają ją jako złą (odpowiednio 45% i 21%).

Do systematycznie rejestrowanych od lat ocen różnych sfer życia publicznego dołączyliśmy w styczniu br. - po dłuższej przerwie - postrzeganie materialnego położenia Polaków. Opinie dotyczące tej dziedziny są wyjątkowo krytyczne. Obecnie trzech na czterech ankietowanych negatywnie ocenia materialne warunki życia ludzi w Polsce, a tylko 3% - pozytywnie. Mniej niż co piąty badany (19%) uważa, że są one „ani dobre, ani złe”.

Obecnie sytuacja materialna ludzi oceniana jest jeszcze gorzej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Zmiany opinii na temat położenia ekonomicznego społeczeństwa dokonują się kosztem ocen pośrednich („ani dobre, ani złe”), przy stabilizacji pozytywnych na bardzo niskim poziomie.

Tabela 6

Jak Pan(i) ogólnie ocenia materialne warunki życia ludzi? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań					
	I	II	III	IV	I	II
	1999				2000	
	w procentach					
- dobre	4	3	3	4	4	3
- ani dobre, ani złe	28	25	22	27	20	19
- złe	63	68	72	65	71	74
Trudno powiedzieć	5	3	3	4	5	4

We wszystkich grupach społecznych, bez względu na deklarowaną opcję polityczną ankietowanych dominują oceny negatywne.

Na podkreślenie zasługuje natomiast rozbieżność ocen dotyczących wyobrażeń respondentów o materialnych warunkach życia ludzi w Polsce z jednej strony i ocen własnych warunków materialnych z drugiej. Sytuacja materialna ogółu społeczeństwa jest oceniana znacznie gorzej niż osobista sytuacja materialna badanych.

W ciągu ostatniego miesiąca nie zmieniły się opinie o warunkach materialnych gospodarstw domowych respondentów. Trzeci miesiąc z rzędu stabilne pozostają także oceny ogólnych warunków życia badanych i ich rodzin.

Tabela 7

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	1999										2000	
	w procentach											
– dobre	22	25	23	24	19	24	19	21	24	23	22	22
– ani dobre, ani złe	43	45	44	45	47	43	45	46	45	43	46	47
– złe	35	30	33	31	33	32	36	33	30	33	32	31

Tabela 8

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	1999										2000	
	w procentach											
– dobrze	22	26	25	26	24	25	22	22	26	23	23	24
– ani dobrze, ani źle	50	51	52	51	50	49	52	50	52	49	51	50
– źle	27	23	23	23	25	26	26	28	22	27	26	26
Trudno powiedzieć	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Ogólnie można stwierdzić, że nieco lepsza jest ocena jakości życia rodzin respondentów niż ich warunków materialnych. Odsetek ankietowanych pozytywnie oceniających jakość życia swoich rodzin (24%) jest mniej więcej taki sam jak odsetek wyrażających opinie negatywne (26%), podczas gdy w ocenie materialnych warunków życia niezadowolenie (31%) przeważa nad zadowoleniem (22%) i sytuacja taka utrzymuje się od dłuższego czasu. Te dwa wskaźniki sytuacji rodzin podlegają stosunkowo niewielkim wahaniom w czasie.

Wśród różnych wskaźników nastrojów społecznych ankietowani zdecydowanie najgorzej oceniają sytuację materialną ludzi w Polsce (74%), a następnie stan gospodarki kraju (55%) i bieżącą sytuację polityczną (47%). Ponadto 64% badanych negatywnie ocenia kierunek rozwoju sytuacji w kraju². Ogólnie można stwierdzić, że większe niezadowolenie budzi postrzeganie różnych sfer życia publicznego niż własnej sytuacji: kondycji własnego zakładu pracy, jakości życia oraz warunków materialnych swoich rodzin.

Tabela 9

Oceniana dziedzina	Oceny					
	pozytywne		pośrednie		negatywne	
	w procentach					
	I 2000	II 2000	I 2000	II 2000	I 2000	II 2000
Sytuacja gospodarcza	12	12	33	30	50	55
Sytuacja polityczna	8	8	40	37	42	47
Materialne warunki życia ludzi	4	3	20	19	71	74
Sytuacja we własnym zakładzie pracy (ogółem)	32	29	30	31	35	37
Warunki materialne respondenta i jego rodziny	22	22	46	47	32	31
Jakość życia respondenta i jego rodziny	23	24	51	50	25	26
Pominięto „trudno powiedzieć”.						

PROGNOZY

Niekorzystnym ocenom sytuacji bieżącej towarzyszy wzrost społecznego pesymizmu co do najbliższej przyszłości. W porównaniu ze styczniem wzrósł (z 31% do 37%) odsetek badanych prognozujących dalsze pogorszenie się i tak już źle ocenianej sytuacji ogólnej w Polsce.

² Pytanie dotyczące rozwoju sytuacji w kraju nie jest w pełni porównywalne z pozostałymi, nie daje bowiem możliwości wystawienia pośredniej oceny.

Tabela 10

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	1999										2000	
	w procentach											
Poprawi się	15	14	16	20	14	13	13	11	15	12	17	14
Nie zmieni się	41	42	41	45	41	39	44	46	43	46	46	45
Pogorszy się	38	35	35	26	36	41	37	36	33	34	31	37
Trudno powiedzieć	6	9	7	9	9	7	6	7	9	8	6	5

Tylko wśród wyborców partii rządzących odnotowujemy przewagę optymistów nad pesymistami w przewidywaniu rozwoju sytuacji w Polsce. O ile jednak od stycznia prognozy zwolenników AWS w zasadzie się nie zmieniły, o tyle w elektoracie UW opinie dotyczące rozwoju sytuacji w kraju w najbliższej przyszłości pogorszyły się (17-punktowy spadek pozytywnych i 7-punktowy wzrost negatywnych). Wśród potencjalnych wyborców SLD i PSL pesymizm w przewidywaniu najbliższej przyszłości przeważa nad optymizmem.

Tabela 11

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Prognoza rozwoju ogólnej sytuacji w kraju							
	poprawa		bez zmian		pogorszenie		Trudno powiedzieć	
	I 2000	II 2000	I 2000	II 2000	I 2000	II 2000	I 2000	II 2000
	w procentach							
UW	49	32	39	50	10	17	2	1
AWS	30	31	42	45	23	19	5	6
SLD	12	6	51	42	34	50	3	3
PSL	11	18	54	37	30	40	5	5
Niezdecydowani	12	12	54	53	22	30	12	5
Niezamierzający głosować	11	9	34	45	46	39	9	6

Prognozy dotyczące sytuacji politycznej są stabilne. Niemal trzy piąte badanych (58%) uważa, że nie ulegnie ona zmianie, co piąty respondent (20%) obawia się jej pogorszenia, a tylko co dziewiąty (11%) ma nadzieję na poprawę.

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	1999										2000	
	w procentach											
– poprawi się	14	14	12	15	11	11	12	14	13	12	12	11
– nie zmieni się	51	53	54	56	49	50	51	49	55	56	57	58
– pogorszy się	19	17	18	15	24	23	24	24	20	22	19	20
Trudno powiedzieć	16	16	16	14	16	16	13	13	12	10	12	11

Ponad połowa respondentów (53%) sądzi również, że nie zmieni się sytuacja gospodarcza, równocześnie jednak nieco wzrosła (z 22% do 26%) liczba obawiających się jej pogorszenia. Poprawy w tym zakresie spodziewa się tylko 15% ankietowanych.

Tabela 13

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	1999										2000	
	w procentach											
– poprawi się	16	16	17	21	15	14	15	13	17	14	16	15
– nie zmieni się	42	48	46	47	44	40	42	47	47	52	52	53
– pogorszy się	29	25	25	22	29	35	35	30	27	27	22	26
Trudno powiedzieć	13	11	13	11	12	11	9	10	9	8	10	6

Od stycznia o 7 punktów wzrosła liczba osób aktywnych zawodowo przewidujących pogorszenie sytuacji w zakładach pracy. W efekcie optymistów w ocenie perspektyw zakładów pracy jest w lutym o połowę mniej niż pesymistów (odpowiednio 14% i 29%). Optymizm przeważa nad pesymizmem jedynie wśród pracujących w sektorze prywatnym poza rolnictwem (26% wobec 17%).

Tabela 14

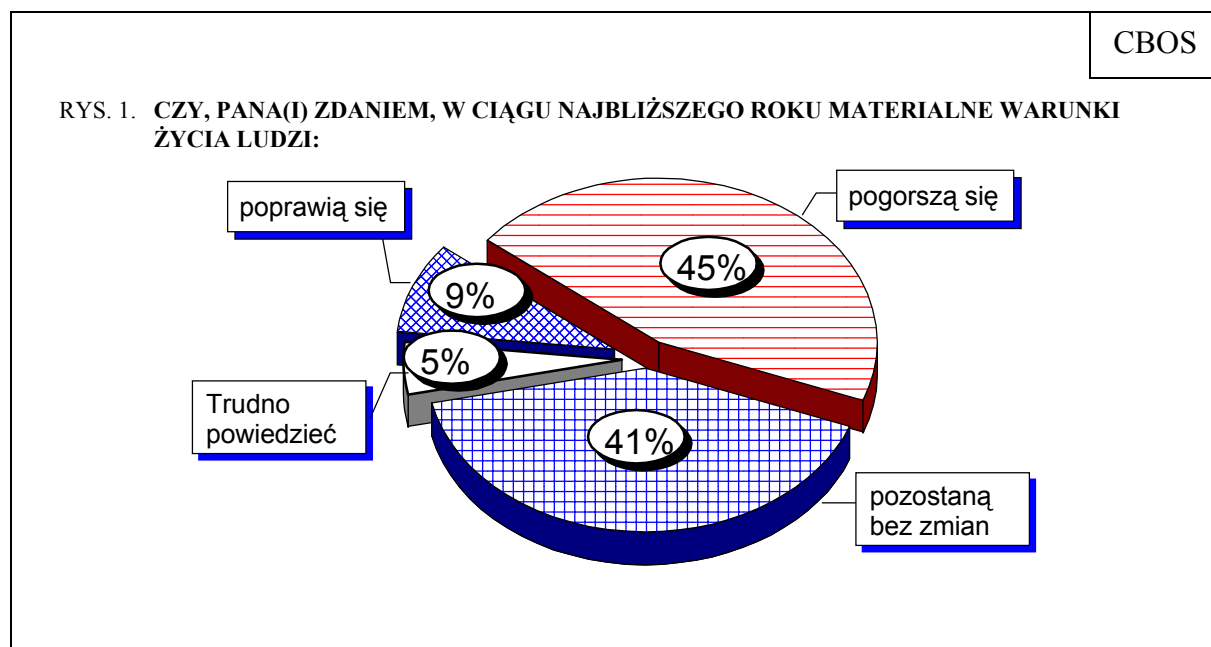
Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	1999										2000	
	w procentach											
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)												
N=	547	591	582	590	544	542	569	555	565	552	566	548
– poprawi się	18	19	19	22	16	16	20	13	20	19	17	14
– pozostanie bez zmian	45	45	43	46	45	44	49	50	47	45	51	48
– pogorszy się	25	26	27	22	31	31	23	27	26	26	22	29
Trudno powiedzieć	12	10	11	10	9	9	8	9	7	10	10	9
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych												
– poprawi się	16	15	16	24	11	13	18	15	17	15	14	9
– pozostanie bez zmian	41	46	46	40	46	48	47	47	53	45	56	56
– pogorszy się	32	33	29	25	37	28	28	30	26	32	22	28
Trudno powiedzieć	11	6	9	11	6	11	7	8	4	8	8	7
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej												
– poprawi się	17	30	22	16	20	21	21	12	16	30	25	12
– pozostanie bez zmian	47	38	44	50	43	44	56	60	44	40	47	48
– pogorszy się	24	20	25	19	26	28	18	21	33	21	22	28
Trudno powiedzieć	11	12	10	15	11	8	5	7	6	10	6	12
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem												
– poprawi się	23	24	29	28	20	21	22	15	31	23	22	26
– pozostanie bez zmian	52	49	41	56	49	49	55	58	48	51	55	50
– pogorszy się	13	15	19	11	20	20	13	19	11	16	14	17
Trudno powiedzieć	12	11	11	5	10	10	10	8	10	11	10	8
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych												
– poprawi się	9	11	1	11	12	3	12	5	17	10	12	2
– pozostanie bez zmian	43	31	39	33	26	23	36	31	33	41	37	35
– pogorszy się	36	39	41	48	60	69	46	46	47	45	46	54
Trudno powiedzieć	12	18	19	8	2	5	6	18	4	3	5	9

Tylko nieznacznie wzrósł (z 24% w styczniu do 26% obecnie) odsetek osób przewidujących, że w ciągu najbliższego roku pogorszą się ogólne warunki życia respondentów i ich rodzin, ale jednocześnie nieco zmalała (z 17% do 14%) liczba prognozujących ich poprawę.

Tabela 15

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	1999										2000	
	w procentach											
– lepiej	18	17	17	20	15	14	16	14	16	12	17	14
– tak samo	41	48	46	44	44	44	49	47	49	48	51	53
– gorzej	28	24	25	23	29	30	26	29	23	31	24	26
Trudno powiedzieć	13	12	12	13	12	12	9	10	12	10	8	7

Pesymistyczne są prognozy dotyczące materialnych warunków życia ludzi w ciągu najbliższego roku. Zważywszy na to, iż 74% badanych ocenia je źle, przewidywanie, że pozostaną bez zmian lub będą się pogarszać, świadczy o braku nadziei na zmianę bytu ludzi w Polsce w niedalekiej przyszłości. Warto jednak podkreślić, że w tej dziedzinie społeczny niepokój jest znacznie większy niż obawy przed pogorszeniem się ogólnych warunków życia własnej rodziny.

Odnotowane w tym miesiącu pogorszenie nastrojów społecznych przejawia się przede wszystkim we wzroście negatywnych opinii o rozwoju sytuacji bieżącej oraz spadku nadziei na poprawę sytuacji w najbliższym czasie. W ocenie materialnych warunków życia ludzi w Polsce przeważają opinie negatywne, niepokój dominuje również w prognozach. Warto jednak zaznaczyć, że ankietowani gorzej oceniają materialne warunki życia Polaków niż swoje własne.

Pogorszenie nastrojów dotyczy tylko sfery życia publicznego, natomiast oceny zarówno sytuacji materialnej gospodarstw domowych, jak i ogólnych warunków życia rodzin pozostają stabilne. Nieco pogorszyły się prognozy na najbliższy rok dotyczące warunków życia respondentów i ich rodzin, jednak odnotowane zmiany są niewielkie, na pograniczu istotności statystycznej.

Opracowała
Macieja FALKOWSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	64	9	1100
Płeć				
Mężczyźni	27	65	7	522
Kobiety	27	62	11	578
Wiek				
18-24 lat	27	60	12	157
25-34	28	62	10	194
35-44	25	67	8	213
45-54	31	63	6	218
55-64	23	68	9	129
65 lat i więcej	27	63	10	187
Miejsce zamieszkania				
Wieś	20	72	8	402
Miasto do 20 tys.	23	60	17	135
20 - 100 tys.	29	64	7	227
101 - 500 tys.	32	58	10	178
501 tys.i więcej mieszk.	42	51	7	158
Wykształcenie				
Podstawowe	18	70	12	308
Zasadnicze zawodowe	23	72	6	289
Średnie	33	57	10	392
Wyższe	46	47	7	110
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	50	39	11	89
Prac.umysł.niż.szczebła	29	63	8	107
Pracownicy fiz.- umysł.	30	66	5	75
Robotnicy wykwalifikowani	24	69	8	87
Robotnicy niewykwalifik.	17	73	10	39
Rolnicy	12	81	7	75
Pracujący na własny rach.	36	60	4	50
Bierni zawodowo				
Renciści	23	66	11	125
Emeryci	27	65	8	217
Uczniowie i studenci	33	49	18	71
Bezrobotni	22	71	7	122
Gospodynie domowe i inni	24	58	17	43
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	31	61	8	202
spółce właścicieli	25	67	8	97
prywatnych i państwa	37	56	7	174
sekt. pryw. poza rolnict.	18	73	8	89
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	21	75	4	192
276 - 399	20	70	9	143
400 - 549	22	67	11	237
550 - 799	27	65	8	153
Powyżej 799 zł	46	48	6	165
Ocena własnych war. mater.				
Złe	14	78	7	346
Średnie	29	61	10	516
Dobre	43	47	9	238
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	37	50	14	42
Raz w tygodniu	27	64	10	570
1-2 razy w miesiącu	26	63	11	196
Kilka razy w roku	26	69	5	195
W ogóle nie uczestniczy	33	60	7	97
Poglądy polityczne				
Lewica	22	73	4	303
Centrum	25	65	9	345
Prawica	48	43	9	254
Trudno powiedzieć	12	72	16	197

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	8	37	47	7	1100
Płeć					
Mężczyźni	7	37	50	6	522
Kobiety	9	38	44	9	578
Wiek					
18-24 lat	9	47	38	6	157
25-34	6	39	50	5	194
35-44	5	43	46	6	213
45-54	8	33	51	7	218
55-64	11	33	50	7	129
65 lat i więcej	10	30	45	14	187
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	37	47	10	402
Miasto do 20 tys.	10	43	40	8	135
20 - 100 tys.	10	32	51	7	227
101 - 500 tys.	10	41	45	4	178
501 tys.i więcej mieszk.	11	37	48	4	158
Wykształcenie					
Podstawowe	6	35	47	13	308
Zasadnicze zawodowe	6	33	52	9	289
Średnie	10	42	45	3	392
Wyższe	14	40	41	4	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	11	46	39	5	89
Prac. umysł. niż. szczebla	10	37	51	2	107
Pracownicy fiz. - umysł.	4	46	39	10	75
Robotnicy wykwalifikowani	9	41	45	5	87
Robotnicy niewykwalifik.	0	35	52	12	39
Rolnicy	2	31	61	6	75
Pracujący na własny rach.	11	28	59	2	50
Bierni zawodowo					
Renciści	11	32	48	9	125
Emeryci	9	31	49	11	217
Uczniowie i studenci	12	54	28	7	71
Bezrobotni	6	38	48	8	122
Gospodynie domowe i inni	6	44	41	9	43
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	8	44	43	6	202
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	8	39	45	8	97
sekt. pryw. poza rolnict.	9	34	53	4	174
prywatnym gosp. rolnym	6	35	54	5	89
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	10	29	52	9	192
276 - 399	4	39	51	5	143
400 - 549	7	40	44	9	237
550 - 799	6	45	45	4	153
Powyżej 799 zł	12	39	45	4	165
Ocena własnych war. mater.					
Złe	7	30	54	9	346
Średnie	7	42	44	8	516
Dobre	14	39	43	4	238
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	14	43	38	5	42
Raz w tygodniu	8	37	47	9	570
1-2 razy w miesiącu	6	39	49	6	196
Kilka razy w roku	8	35	51	7	195
W ogóle nie uczestniczy	14	37	42	7	97
Poglądy polityczne					
Lewica	9	33	56	3	303
Centrum	6	36	52	5	345
Prawica	12	51	33	4	254
Trudno powiedzieć	5	28	42	25	197

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację gospodarczą** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	30	55	4	1100
Płeć					
Mężczyźni	11	27	59	3	522
Kobiety	13	32	51	4	578
Wiek					
18-24 lat	15	33	46	5	157
25-34	10	30	59	2	194
35-44	13	29	55	4	213
45-54	12	30	57	1	218
55-64	12	26	59	2	129
65 lat i więcej	12	29	52	8	187
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	28	61	6	402
Miasto do 20 tys.	10	32	57	1	135
20 - 100 tys.	15	29	55	1	227
101 - 500 tys.	16	35	47	3	178
501 tys. i więcej mieszk.	24	27	46	3	158
Wykształcenie					
Podstawowe	8	28	58	7	308
Zasadnicze zawodowe	8	24	65	3	289
Średnie	15	33	50	2	392
Wyższe	24	37	37	2	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	30	33	34	3	89
Prac. umysł. niż. szczebla	10	33	57	0	107
Pracownicy fiz. - umysł.	17	26	55	2	75
Robotnicy wykwalifikowani	10	19	64	7	87
Robotnicy niewykwalifik.	2	38	55	5	39
Rolnicy	1	24	73	1	75
Pracujący na własny rach.	23	30	45	2	50
Bierni zawodowo					
Renciści	7	30	61	2	125
Emeryci	12	27	54	7	217
Uczniowie i studenci	15	47	34	4	71
Bezrobotni	8	22	66	4	122
Gospodynie domowe i inni	10	48	41	2	43
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	10	38	50	2	202
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	11	24	61	4	97
sekt. pryw. poza rolnict.	22	26	50	2	174
prywatnym gosp. rolnym	6	21	72	1	89
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	6	24	67	3	192
276 - 399	12	27	58	3	143
400 - 549	10	30	56	4	237
550 - 799	11	32	55	3	153
Powyżej 799 zł	25	35	37	3	165
Ocena własnych war. mater.					
Złe	9	21	67	4	346
Średnie	10	33	54	4	516
Dobre	22	36	40	2	238
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	28	51	2	42
Raz w tygodniu	12	31	54	3	570
1-2 razy w miesiącu	11	25	61	4	196
Kilka razy w roku	9	32	55	4	195
W ogóle nie uczestniczy	19	29	49	3	97
Poglądy polityczne					
Lewica	10	30	59	1	303
Centrum	13	28	58	2	345
Prawica	20	36	42	1	254
Trudno powiedzieć	5	24	59	13	197

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	45	37	5	1100
Płeć					
Mężczyźni	14	42	38	5	522
Kobiety	13	47	36	4	578
Wiek					
18-24 lat	15	57	21	7	157
25-34	14	46	34	6	194
35-44	12	42	42	3	213
45-54	11	46	39	3	218
55-64	10	45	42	3	129
65 lat i więcej	19	35	40	6	187
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	44	39	5	402
Miasto do 20 tys.	9	48	34	8	135
20 - 100 tys.	15	40	40	5	227
101 - 500 tys.	13	52	31	4	178
501 tys. i więcej mieszk.	21	43	35	1	158
Wykształcenie					
Podstawowe	14	36	42	8	308
Zasadnicze zawodowe	11	47	37	5	289
Średnie	12	50	34	3	392
Wyższe	23	46	30	1	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	20	46	33	2	89
Prac. umysł. niż. szczebla	12	47	38	3	107
Pracownicy fiz. - umysł.	9	51	34	5	75
Robotnicy wykwalifikowani	11	44	40	5	87
Robotnicy niewykwalifik.	2	49	40	9	39
Rolnicy	10	47	37	6	75
Pracujący na własny rach.	17	52	29	2	50
Bierni zawodowo					
Renciści	10	46	37	7	125
Emeryci	17	37	42	4	217
Uczniowie i studenci	16	56	16	13	71
Bezrobotni	16	41	42	1	122
Gospodynie domowe i inni	11	44	41	5	43
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	10	52	35	4	202
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	11	44	42	3	97
sekt. pryw. poza rolnict.	17	46	33	4	174
prywatnym gosp. rolnym	17	42	36	5	89
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	11	44	39	6	192
276 - 399	12	42	43	3	143
400 - 549	13	44	38	5	237
550 - 799	9	49	36	5	153
Powyżej 799 zł	19	48	32	2	165
Ocena własnych war. mater.					
Złe	9	40	46	5	346
Średnie	12	48	35	5	516
Dobre	25	46	26	3	238
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	42	28	8	42
Raz w tygodniu	14	45	36	5	570
1-2 razy w miesiącu	12	43	41	4	196
Kilka razy w roku	10	51	35	4	195
W ogóle nie uczestniczy	16	39	42	2	97
Poglądy polityczne					
Lewica	9	43	46	2	303
Centrum	15	45	36	5	345
Prawica	24	46	27	3	254
Trudno powiedzieć	6	46	37	10	197